

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА РІВНІ АДМІНІСТРАТИВНОГО РАЙОНУ

Дмитренко Т.

Науковий керівник:

доцент **Фіщук Н.Ю.**

Розглядається основні соціально-економічні показники розвитку району, аналізується розмір іноземних інвестицій. Наводяться шляхи покращення управління зовнішньоекономічною діяльністю в районі.

Постановка проблеми. Історичний період, який минув після проголошення Україною політичної незалежності, а також охопив її становлення як суверенного суб'єкта міжнародних відносин, характеризувався значними кроками на шляху створення демократичної держави з ринковою економікою та зародження основ стабілізації зовнішньоекономічної діяльності. Однак економічний, технологічний та інтелектуальний потенціали не були задіяні повною мірою і не забезпечили швидкого, безкризового входження України до числа економічно розвинутих країн світу. На ринкових засадах було обрано курс на посилення співпраці з міжнародними організаціями, іноземними державами та діловими колами світу.

Україна, обравши курс ринкової трансформації та прийнявши загальновідомі на міжнародному рівні умови, опинилась у конкурентному середовищі, до якого її економіка практично не підготовлена.

В даний час бурхливими темпами йде процес глобалізації світової економіки і міжнародних економічних відносин. За своєю суттю глобалізація являє собою всесвітній процес, що зв'язує національні соціально-економічні утворення в єдину світову економічну і соціальну систему.

Наша держава, за роки незалежності, здійснила значний поступ у розвитку міжнародної діяльності. Про це свідчать великі обсяги експортних та імпорتنих операцій, високе значення зовнішньоторговельної квоти. Україна відновила статус «торговельної держави», який колись належав Київській Русі. Отже, постає питання про ефективність управління зовнішньоекономічною діяльністю держави та її впливу на розвиток соціально-економічних процесів на рівні районів та областей. З'ясування цих питань є важливим у зв'язку із форму-

ванням зовнішньоекономічної політики, вибором моделі економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Посилення міжнародних інтеграційних відносин об'єктивно підвищує роль зовнішньоекономічної діяльності в соціально-економічному розвитку всіх країн. Саме тому теорія та практика сучасної міжнародної економічної діяльності України, на регіональному та глобальному рівнях, не виходять з поля зору багатьох науковців та дослідників і представлені в роботах таких вітчизняних вчених як Б. Губського, А. Кредісова, В. Новицького, Ю. Пахомова, А. Філіпченка, В. Хорошковського та ін.

Зважаючи на актуальність теми, метою статті є дослідження сучасного стану управління зовнішньоекономічною діяльністю в розрізі окремого району. Ми спробуємо дослідити вплив зовнішньоекономічної політики держави та місцевих органів влади на розвиток агропромислових підприємств Хмельницького району Вінницької області.

Виклад основного матеріалу. Хмельницький район, утворений у 1923 році, розташований у крайній північно-західній частині Вінницької області, межуючи частково з територією Житомирської та Хмельницької областей, Літинським, Калинівським і Козятинським районами Вінницької області.

У Хмельницькому районі функціонує 6 промислових підприємств, які спеціалізуються на переробці сільськогосподарської сировини, ремонті сільсько-сподарської техніки, виготовленні будівельних матеріалів.

Пріоритетом промислового сектору району є переробка сільськогосподарської продукції, якою займається чотири підприємства: ВАТ «Хмельницький завод СЗМ», ДП «Агропромцукор», ТОВ «Астарта-Київ», ВАТ «Хмельницький елеватор» - продукція яких в загальному районному обсязі займає 97%.

Для наочного відображення основних соціально-економічних показників Хмельницького району його доцільно порівняти із двома сусідніми районами: Козятинським та Літинським.

Таблиця 1

Показники соціально-економічного розвитку районів на початок 2006 року

Показники	Козятин-	Хмельницький ра-	Літинський ра-
-----------	----------	------------------	----------------

	ський район	йон	йон
Основні засоби, млн.грн.	426,5	179,8	211,2
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, млн.грн.	20,2	12,8	-4,9
Вартість валової продукції, млн.грн	147,8	121,8	45,3
Вартість товарної продукції, млн.грн.	128,3	111,5	32,9
Капітальні інвестиції, млн.грн.	62,3	45,5	31,8
Інвестиції в основний капітал млн.грн.	53,6	35,2	28,2
Кількість зайнятого населення, тис.чол.	9,6	8,4	5,7
Рівень безробіття, %	4,6	3,0	6,3

Козятинський район є досить потужний і майже за всіма показниками випереджає Хмельницький район. Таке економічне зростання можна пояснити, перш за все, ефективним використанням виробничих потужностей, злагодженою місцевою політикою та інвестиційним кліматом, сприятливим для залучення капіталовкладень, як місцевих, так і закордонних інвесторів.

Літинський район, незважаючи на високу забезпеченість основними засобами, не ефективно їх використовує, про що свідчать показники виробництва продукції рослинництва і тваринництва та розмір отриманого збитку у 2006 році.

Показники соціально-економічного розвитку Хмельницького району є досить високими. Незважаючи на середній рівень забезпеченості основними засобами, район досить ефективно їх використовує і отримує високий прибуток. Досить високими є показники інвестицій, що свідчить про зацікавленість юридичних та фізичних осіб у діяльності підприємств. Слід звернути увагу на те, що в районі спостерігається найнижчий рівень безробіття, що є позитивним не лише для населення, а й для держави.

Отже, можемо відзначити, що показники поточної соціально-економічної ситуації Хмельницького району є високими і вселяють надію, що позитивна динаміка закріпиться і надалі.

Міжнародне співробітництво відіграє важливу роль у підвищенні економіки районів, областей та країни в цілому. Так, Хмельницька районна державна адміністрація постійно спрямовує свою діяльність на розвиток співробітництва з регіонами країн-членів Євросоюзу, країнами СНД та іншими країнами світу. Зокрема найбільш динамічно розвивається співробітництво з регіонами Республіки Польща. Реалізуються Угоди про торгово-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво з адміністраціями Белгородської та Нижегородської областей Російської Федерації.

Місто Хмельник також має партнерські угоди з містами США, Швеції, Словаччини, Румунії, Німеччини та Італії.

Хмельницький район – це перспективний промислово-аграрний район з розвинутою інфраструктурою, має потужний виробничий та експортний потенціал. АПК району нині налічує 29 фермерських господарств, 6 господарських товариств, 12 кооперативів, 7 промислових підприємств.

Агропромисловий комплекс Хмельницького району та міста Хмельника економічно зв'язаний з іншими регіонами держави і бере участь у її зовнішньоекономічній діяльності. Серед підприємств району, які здійснюють експорт продукції власного виробництва ми можемо виділити наступні: ВАТ «Хмельницький елеватор», яке співпрацює з посередниками і здійснює продаж зернових культур до Німеччини; АПНВП «Візит» має налагоджені зв'язки з підприємствами Польщі та Болгарії і реалізує якісну зернову продукцію; лєвова частка експорту молочної продукції в районі ще донедавна належала ВАТ «Хмельницький завод сухого знежиреного молока». Також експорт товарів за межі України проводить державне підприємство «Хмельницьке лісове господарство». Його партнерами в зовнішній торгівлі є Польща, Голландія, Німеччина, Японія, Данія, Болгарія та Росія. Свою частку у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності району займають також ТОВ «Астарта-Київ», ТОВСП «Нібулон» та ТОВ «Тріумф».

Однією з форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності є зовнішня торгівля. Експортні та імпорتنі операції, як складові частини зовнішньої торгівлі, є найважливішими джерелами зовнішніх надходжень та видатків району.

Основні країни-партнери в експорті товарів за січень-грудень 2006 року зображені на рисунку 1.

Можемо зазначити, що Хмельницький район та місто Хмельник тісно співпрацює з різними країнами світу, має потужний експортний та імпорتنний потенціал. Проте, ще досить багато потрібно зробити для досягнення намічених цілей у зовнішньоекономічній діяльності району. Перш за все, необхідно розробити відповідний механізм стимулювання експорту в регіоні.

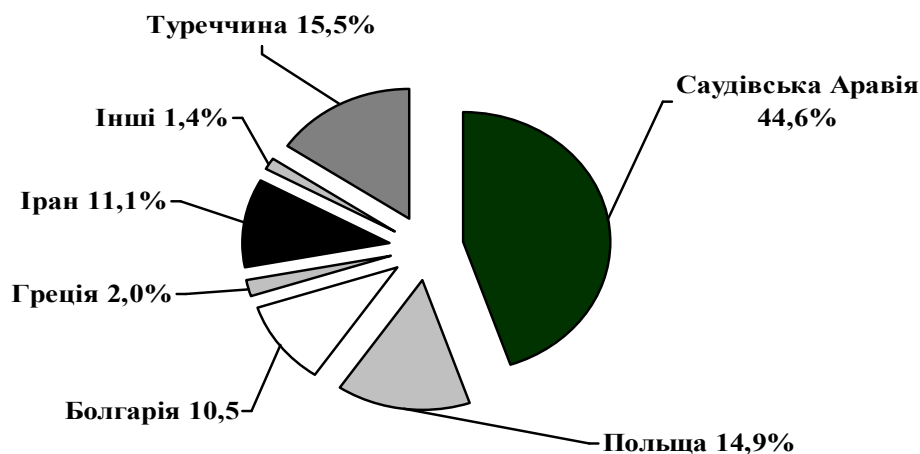

Рис.1. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами, 2006 р.

На сьогоднішній день стабілізацію і зростання валового виробництва та переробки аграрної продукції в районі можливо здійснити за рахунок поліпшення фінансової забезпеченості підприємств. Однак, фінансові ресурси нині обмежені, тому потреба залучення іноземних інвестицій в економіку Хмельницького району підвищується.

Ні один іноземний інвестор не вкладе свій капітал в економіку певного регіону країни, яка не забезпечує недоторканість права на його власність. Умови іноземного інвестування конкретизує Закон України «Про режим іноземного інвестування». Основою таких гарантій є приватна власність, захист її недоторканості законом.

Доцільним є зображення обсягів прямих іноземних інвестицій по містах та районах області.

Таблиця 2

Обсяги прямих іноземних інвестицій по містах та районах області
 станом на 1 січня 2007 р.

Район	Обсяг іноземних інвестицій, тис.дол.США	У % до загального по області	Припадає іноземних інвестицій на одного жителя

Вінницька об-ласть	92906,18	-	54,82
м. Вінниця	46751,63	50,3	129,74
м. Ладижин	11998,77	12,9	510,80
м. Хмільник	167,94	0,18	6,69
Барський район	7452,04	8,02	130,29
Вінницький район	5094,66	5,48	66,93
Козятинський район	3032,64	3,26	68,01
Липовецький район	4858,08	5,23	115,42
Тиврівський район	2777,94	2,99	61,08
Томашпільський район	2265,46	2,43	60,32
Тульчинський район	2968,23	3,19	48,62
Хмільницький район	700,98	0,75	16,96

Найбільша питома вага прямих іноземних інвестицій серед міст області припадає на місто Вінницю (50,3%), дещо менша – на місто Ладижин (12,9%), питома вага прямих іноземних інвестицій міста Хмільника відносно Вінницької області складає на 1 січня 2007 року 0,18%.

Серед районів Вінницької області на першому місці знаходиться Барський район, тут частка прямих іноземних інвестицій складає 8,02%, на другому місці знаходиться Вінницький район з часткою іноземних інвестицій 5,48%, третє місце займає Липовецький район, його частка прямих іноземних інвестицій складає 5,23%. Далі йдуть Козятинський (3,26%), Тульчинський (3,19%), Тиврівський (2,99%), Томашпільський (2,43%).

Питома вага прямих іноземних інвестицій Хмільницького району станом на 1 січня 2007 року складає лише 0,75% або 700,98 тис.дол. США. В районі працює 6 підприємств з іноземними інвестиціями. З них створене одне підприємство яке повністю належить іноземним інвесторам – ТОВ «Ступник-Агро». Частка нерезидентів у статутному фонді цього підприємства складає 100% і становить 70,4

тис.Євро. Крім цього підприємство отримало кредитів на суму 350 тис.євро.

В чотирьох підприємствах іноземні інвестиції частково приймають участь у статутних фондах: ТОВ «Агротехнік Воронівці», ТОВ «Щедра нива», ВАТ МТСЗ «Хмільникрайагротехсервіс», БУСП «Бусел». У ВАТ «Хмільницький елеватор» іноземні інвестиції надходять у вигляді кредитів.

Іноземними інвесторами у Хмільницькому районі виступають: Німеччина – 85,886 тис.дол. США і 304,4 тис. євро; США – 72,12 тис. євро; Росія – 4,5 тис.дол.США; Білорусь – 80,0 тис.дол. США; Нідерланди – 800,0 тис.дол.США.

Отже, можемо сказати, що в економіку Хмільницького району та міста Хмільника залучається недостатньо іноземних інвестицій.

Висновки. На початку травня 2007 року на черговому засіданні колегії районної державної адміністрації було презентовано програму стратегії економічного та соціального розвитку Хмільницького району на 2007-2011 роки. Велика увага в даній стратегії звертається саме на вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю Хмільницького району.

Відповідно до розробленої програми, стратегічними цілями зовнішнь-економічного розвитку району до 2011 року є:

- залучення зовнішніх інвестицій в економіку району;
- інноваційний розвиток промисловості та агропромислового комплексу, що допоможе значно покращити якість вироблюваної продукції відповідно до стандартів, що висуваються країнами Європейського Союзу;
- розвиток малого бізнесу, який має утвердитися на своїх позиціях за рахунок залучення і можливості використання іноземних інвестицій;
- розширення внутрішнього та зовнішнього ринку;
- розширення партнерських взаємозв'язків з іноземними державами.

Враховуючи вищезазначені стратегічні цілі, основна робота органів виконавчої влади та місцевого самоврядування має бути спрямована у 2007- 2011 роках на забезпечення:

- формування та реалізації ефективної системи управління інвестиційними проектами, спрямованої на підвищення привабливості району для іноземних та вітчизняних інвесторів, забезпечення сприятливих умов для здійснення інвестиційної діяльності;

- комплексний розвиток населених пунктів району із залученням інвестицій у пріоритетні галузі виробництва з метою збереження наявних і створення нових робочих місць, запровадження нових технологій, активізації зовнішньоекономічних зв'язків, виробництва високоякісних товарів та послуг.

Основними стратегічними орієнтирами інвестування, яке вплине на загальну ефективність господарювання і тенденцій розвитку економіки в перспективі є:

- неухильне оновлення фондів та нарощування потужностей на підприємствах галузей, продукція яких є конкурентноспроможною на внутрішньому і зовнішньому ринках (агропромисловий та будівельний комплекс, переробна промисловість);

- удосконалення галузевої структури капітальних вкладень, збільшення їх питомої ваги в інфраструктурі агропромислового комплексу, об'єкти соціального призначення.

Оптимальний варіант розрахунків передбачає залучати щорічно 10-15 млн.грн. інвестицій. Найважливішим є те, щоб ці інвестиції були спрямовані на чітко визначені цілі.

Література:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 // Вісник Верховної Ради України – 1991. – № 29. – ст. 377 (з наступними змінами і доповненнями).

2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-ХІІ від 18.09.1991 р.(зі змінами та доповненнями станом на 15.12.2005 р.) // www.Rada.gov.ua.

3. Програма стратегії економічного та соціального розвитку Хмельницького району на 2007-2011 роки.

4. Соціально-економічний паспорт Хмельницького району та міста Хмельника.

5. Булатова Е. Основні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України // Вісник КНТЕУ. – 2006. – №3. – С.5-10.

6. Вайцеховська В.В. Іноземне інвестування в умовах інтеграції України у світову економіку // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №8(62). – С.55-60.

7. Варламова Г. О. Перспективи інтеграції України у міжнародний інвестиційний ринок в умовах глобалізації // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №12. – С.71-76.